

Noves aportacions al *Catàleg dels croats de Barcelona* (XIV)

J. NOGUERA I MARTORELL

Per a tots els que ens interessem per la numismàtica catalana, és un goig anar descobrint noves varietats que semblen convertir la mítica sèrie del croat de Barcelona en una deu gairebé inexaurible. Publicar aquestes descobertes contribueix també a millorar el nostre coneixement d'aquesta sèrie monetària i a facilitar-ne els estudis posteriors.

Fins ara havíem titulat aquestes addicions afegint al final la cronologia 1285-1706, que era la que donà l'autor del llibre de referència de la sèrie, A. Badia i Torres.¹ La descoberta, però, del croat del 1707² potser fa mes aconsellable de llevar aquesta indicació cronològica.

Igual que els meus antecessors o jo mateix, en fer aquestes addicions a *Acta Numismàtica*, anirem descrivint les peces per ordre cronològic i farem després els comentaris avinents.

Núm. 362 A. Croat de Pere III.

a/ +PETRVS:DEI:GRACIA:REX (separació per tres punts verticals).

r/ -CIVI-TASB-ARCK-NONA- Revers tipus A

Pes: 2,77 g Ø 24 mm

1. A. BADIA I TORRES, *Catàleg dels croats de Barcelona (1285-1706)*, Barcelona, 1969.

2. M. CRUSAFONT I SABATER, «Monedes impossibles de la Guerra de Successió», *Acta Numismàtica*, núm. 14 (Barcelona, 1984), p. 237-248.

Aquest croat de Pere III el Cerimoniós té el bust i el cabell del tipus XIa de Badia, però en lloc de portar al pit una T, com correspon a aquest grup, hi porta una creu, com en els croats del tipus VIII. No el podem considerar del tipus VIII perquè en difereix pels detalls que hem assenyalat.

Núm. 603 A. Croat del Rosselló d'Alfons IV.

a/ +:ALFONS9:D'I:GRA:REX:ARA:

r/ -COMS:-BARK-NONA-ROCI- Revers tipus A

Pes: 2,87 g Ø 24 mm

La particularitat d'aquest croat és la manca de la lletra L al final del tram ROCI, un fet que també trobem en el mig croat tipus 606, però que mai s'havia assenyalat en els croats.

Núm. 962 B. Mig croat de Felip I.

a/ PHILIPPVS. D. G. R. III. . SPANI.

r/ - BARCI-NO:CI-VITAS-. 1. 5. 9:6. - (la V com una A a l'inrevés) Revers tipus B

Pes: 1,27 g Ø 17 mm

El mig croat amb aquesta data ja era conegut, però aquest exemplar presenta algunes particularitats diferencials. D'una banda, a l'anvers, hi manca el travesser de la segona H, de manera que sembla que hi hagi tres I seguides. A continuació, hi ha dos punts que hem situat a baix, però que a la peça són a la part de dalt i separen la I de la S a HISPANI. També hi ha punt final a la llegenda. Pel que fa al revers, hi ha un punt al començament, abans de BARCI, dos punts separant NO i CI i la A del tram VITAS és, en realitat, una A a l'inrevés. D'altra banda, el 9 de la data és ajagut i hi ha dos punts de separació entre aquesta xifra i el 6 que la segueix, tot plegat detalls no habituals en aquesta peça.

Núm. 953 A. Croat de Felip I.

a/ PHILIPPVS. D. G. R. HISPANIAR.

r/-BARCI-NO. CI-VITAS-1. 5. 9. 7- Revers tipus B

Pes: 2,309 g Ø 18 mm

Com és habitual en els croats d'aquest regnat, la peça és retallada. Amb tot, la part de baix del 7 ens permet d'assegurar-nos la datació. Difereix del publicat per Badia per ésser de revers B, mentre que el de Badia era de revers A

Núm. 971 A. Croat de Felip II.

a/ :PHILIPPVS. D. G. R. HISPANIARV
 r/ -BARCI-NO. CI-VITAS-I. 5. 9. 9.- Revers tipus A
 Pes: 3,08 g Ø 21 mm

Aparentment, aquest croat difereix del de Badia perquè porta la forma D i no pas DEI, de tota manera també podria ser que tots els croats d'aquesta data fossin amb la forma D. Cal tenir present que Badia obtenia la informació de la peça del catàleg de la col·lecció Vidal-Quadras, que sabem per experiència que no sempre és prou rigorós en les transcripcions.

Núm. 972 A. Croat de Felip II.

a/ :PHILIPPVS. D. G. R. HISPANIAR
 r/ -BARCI-NO. CI-VITAS-. I. 5. 9. 9- Revers tipus A
 Pes: 2,90 g Ø 20 mm

Croat semblant al Badia-972, però amb la diferència de la R situada entre la G i la terminació HISPANIAR a la llegenda de l'anvers.

Núm. 974 B. Croat de Felip II.

a/ PHILIPPVS D G R HISPANIAR
 r/ -BARCI-NO. CI-VITAS. -. 1. 6. 0. 9- Revers tipus A
 Pes: 3,30 g Ø 19 mm

Difereix, tant del tipus Badia-974 com del 974 A, publicat a *Acta Numismàtica*, núm. 24, per la terminació HISPANIAR de l'anvers. Era de preveure l'existència d'aquesta varietat, perquè també la trobem en els altres anys d'aquest regnat.

Núm. — . Mig croat de Felip II.

a/ .PHILIPP9 D. G. HISPAN. R

r/ +BARCINO: CIVITAS 1611

Revers tipus A

Pes: 1,40 g Ø 17 mm

La particularitat que fa inèdit aquest mig croat és la presència dels dos punts separant les paraules BARCINO i CIVITAS, al revers.

Núm. — . Mig croat de Felip II.

a/ PHILIPP9 D G HISPAN R

r/ +BARCINIO CIVITAS 1612

Revers tipus A

Pes: 1,73 g Ø 16 mm

En aquest cas, la diferència amb el mig croat normal és la forma anòmala BARCINIO en lloc de BARCINO, que observem al revers.

Núm. 1071 A.

a/ PHILPP9 D G HISPANIA. R

r/ -BAR-CINO-CIVI-1640- Revers tipus A

Pes: 2,62 g Ø 20 mm

Tal com succeeix en altres croats d'aquest mateix regnat, a l'anvers hi manca la segona I al nom del rei, donant PHILPP9 en lloc de PHILIPP9.

Com veiem, el fet d'anar repertoriant les variacions de llegendes ens aporta, també, dades noves a la identificació dels encunyats. D'altra banda, la utilitat d'aquesta recopilació rau en què, pel que fa a l'època medieval, hi havia una normativa de fixació de llegendes i, per tant, tota variació té el seu interès i succeeix en molt poques ocasions. A l'edat moderna sembla que hi havia més flexibilitat en aquest sentit, però, tot i així, les variacions són també escasses, per la qual cosa podem pensar que no hi havia la total llibertat que origina la immensa varietat de llegendes que trobem, per exemple, a les monedes de Nàpols o Sicília. Aquesta limitació dona sentit a l'intent de repertoriar les variacions que es puguin anar trobant.

362 A

603 A

962 B

953 A

971 A

972 A

974 B

(1611)

(1612)

1071 A

